

Charakteristika osoby/postavy

Vnútoraná forma

Opisujeme vlastnosti alebo podstatné znaky osoby. Charakterizujeme zvonka (fyzické vlastnosti) i zvnútra (psychické vlastnosti), pričom väčší dôraz dávame na vnútornú charakteristiku, na povahové/psychické vlastnosti alebo príznačné vlastnosti hodnotenej osoby.

Pozornosť venujeme správaniu sa v rôznych situáciách, na základe ktorých čitateľ vydedukuje vlastnosti osoby, napríklad zmysel pre spravodlivosť, dobrosrdečnosť, lásku k prírode a iné. Striedame a kombinujeme charakteristiku vnútornú s vonkajšou, statickú s dynamickou, subjektívnu s objektívnou.

Kompozícia

Úvod

Oboznámenie s osobou (postava, tvár, vek, štúdium/zamestnanie)

Jadro

Charakterizujeme vo viacerých rovinách, t.j. typické znaky vonkajšieho výzoru (oblúbený účes, mimika, postava, vkus v obliekaní), vnútorné vlastnosti, napr. temperament, optimizmus/pesimizmus, odvaha, zodpovednosť, spoľahlivosť, rodinné zázemie, schopnosti, vzťah k povinnostiam/práci/učeniu, vzťah k spoločnosti, ostatným ľuďom (extrovert/introvert), vzťah ku sebe, reakcie pri výmene názorov

Záver

Vyjadrenie subjektívneho vzťahu, krátka úvaha

Štylistické a lexikálne znaky

Vlastnosti vyjadrujeme

- podstatnými menami (bola stelesnením múdrosti a úprimnosti)
- prídavnými menami (milá, štíhla, orieškovo hnedé oči, pobožná, ústretová, otvorená)
- slovnými spojeniami (sedel na peniazoch – bol lakomý)
- prísloviami a porekadlami (prázdny sud najviac duní)
- prirovnaniami (horšie ako všetci čerti, zabávali sa ako na silvestrovskej hostine)
- subjektívnym hodnotením (bola príkladnou matkou, milovala zvlášť najmladšieho)
- dejovými slovesami (plakať/smiať sa/kúpiť)
- citovo zafarbenými a expresívnymi slovami (ocinkov maznáčik, pusinka)
- synonymami, antonymami (majetok, bohatstvo, imanie, boháč – chudák)
- metaforou (oči hrajú farbou, diplomy zdobia)

Slová s preneseným významom dávame do úvodzoviek („pozornému“ čitateľovi)

Slovník je všeobecne zrozumiteľný, štylizácia má byť živá, názorná.

Pozor: Treba rozlíšiť dynamickú charakteristiku od rozprávania.

Pri rozprávaní ide o zachytenie udalosti alebo príbehu, ktorý sa neopakuje.

V dynamickej charakteristike používame dejové slová. Ak ide o zachytenie nejakého deja, musí sa opakovať, t.j. nie je jedinečný.

Niektoré vlastnosti zdôrazňujeme v snahe emocionálne pôsobiť na čitateľa, no musíme dbať na to, aby nevznikla jednostranná charakteristika, aby nepôsobila nevierohodne, neprirodzene.